

PRAMENY PRÁVA

PRAMENY PRÁVA

PRAMENY OBECNĚ

❖ *KONTINENTÁLNĚ-EVROPSKÝ SYSTÉM*

PRÁVNÍ NORMATIVNÍ AKT
NORMATIVNÍ SMLOUVA

❖ *ANGLO-AMERICKÁ /SASKÁ/ RODINA PRÁVA*

PRÁVNÍ OBYČEJ
PRECEDENT
PRÁVNÍ LITERATURA
DALŠÍ PRAMENY

Psané a nepsané prameny

Psané prameny /právo/ – ius scriptum se prosazují v kontinentálně-evropském právu = **právní předpis**

Nepsané prameny /právo/ – ius non scriptum především v anglosaském právu, systému

- Anglosaská právní rodina, „common law“ - **původně** právní obyčeje, dnes – marginální význam, dominují právní předpisy (tzv. statutes, bills) a „case law“
- V mezinárodním právu účinné i na kontinentu

Počátky pramenů práva

-První prameny – nepsané , soukromoprávní sepsání

-Právní řád v Řecku a v Římě (zákon 12 desek, Justiniánův zákoník)

Přirozenoprávní přístup – pramenem boží vůle, příroda, lidská přirozenost,, absolutní duch= dáno z povahy lidského bytí

Pozitivistická škola – prameny práva pochází jedině od státu, stanoví je zákonodárce, lidé

Z preambule Ústavy ČR se dovozuje, že přirozené právo se projevuje skrze právo pozitivní, které je cestou právních principů uznává

PRAMENY OBECNĚ

MATERIÁLNÍ SMYSL

FORMÁLNÍ SMYSL

(ZDROJ, PŘÍČINA VZNIKU)

(FORMA)

↗ *VNĚJŠÍ* – ZDROJE POZNÁNÍ PRÁVA

FORMA

↘ *VNITŘNÍ* – STRUKTURA PRÁVNÍ

NORMY

↗ *UŽŠÍ* – VÝSLEDEK, REZULTÁT

ČINNOSTI

PRAMENY OBECNĚ

➔ *MEZINÁRODNĚ-PRÁVNÍ*

DLE VZNIKU

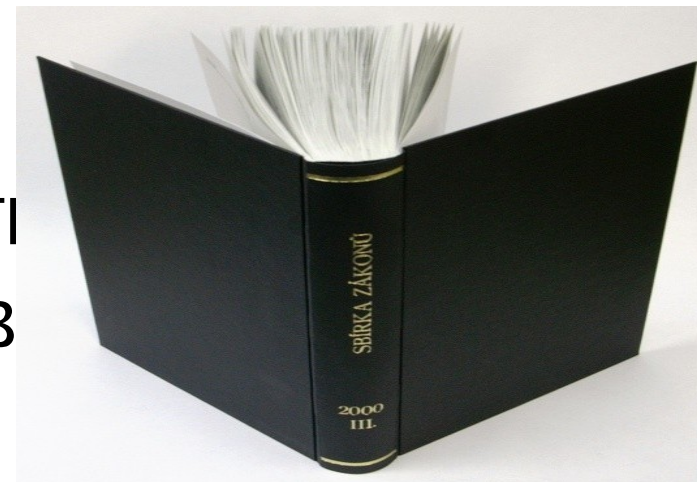
KONCEPCE - MONISTICKÁ

➔ *VNITROSTÁTNÍ*

- DUALISTICKÁ

FORMA ZNAMENÁ:

1. PŘECHOD OD NEURČITÉHO K URČITÍ
2. PŘECHOD NEPUBLIKOVANÉHO K PUB

ČLENĚNÍ PRAMENŮ PRÁVA V ČR

POŘADÍ TOHO, KDO VYDÁVÁ:

PARLAMENT

POSLANECKÁ SNĚMOVNA → Ú, ÚZ, Z, NORMATIV.
SMLOUVY

SENÁT → ZÁK. OPATŘENÍ

VLÁDA → NAŘÍZENÍ VLÁDY

MINISTERSTVA, ÚSTŘ. ST.

ORGÁNY → VYHLÁŠKY

OBECNÍ ZASTUPITELSTVA → OBECNĚ-ZÁVAZNÉ
VYHLÁŠKY

SAMOSTATNÁ PŮSOBNOST
ODVOZENÁ (PRAVOMOC)

PODLE PRÁVNÍ SÍLY: ČLENĚNÍ
NEJVYŠŠÍ (Ú, ÚZ)
VYŠŠÍ (Z, ZO)
NIŽŠÍ (VŠECHNY OSTATNÍ)

⇒ DLE PŮVODNOSTI -DELEGACE /ABSOLUTNĚ CHÁPANÁ PR. SÍLA/

A) **PRIMÁRNÍ** /ZÁKONNÉ PRÁVNÍ NORMATIVNÍ AKTY/,
POCHÁZÍ OD ZÁKONODÁRNÉ MOCI A ORGÁNŮ ÚZEMNÍ
SAMOSPRÁVY

B) **SEKUNDÁRNÍ** /PODZÁKONNÉ / , POCHÁZÍ OD VÝKONNÉ
MOCI A ORGÁNŮ ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVY

⇒ DLE ODVOZENOSTI /RELATIVNĚ CHÁPANÁ PR. SÍLA/

A) **PŮVODNÍ** OD NIČEHO NEODVOZENÉ

ČLENĚNÍ

1. PODLE KOMPETENCE

VĚCNÁ

OBCE A KRAJE

/CHYBÍ VYMEZENÍ SPOLEČNÉ PŮSOBNOSTI/

ČASOVÁ

OMEZENÁ

NEOMEZENÁ (NAPŘ. ZÁKONNÉ OPATŘENÍ)

PROSTOROVÁ (ÚZEMNÍ)

LOKÁLNÍ

CELOSTÁTNÍ

VZTAH PRIMÁRNÍHO A SEKUNDÁRNÍHO NORMATIVNÍHO PRÁVNÍHO AKTU

- ❑ K PROVEDENÍ, KONKRETIZACI PRIMÁRNÍHO (BÝVÁ OBČAS PŘEKROČENO)
- ❑ NA ZÁKLADĚ VÝSLOVNÉHO ZMOCNĚNÍ (ČL. 78 Ú – ZMOCNĚNÍ VLÁDY)
- ❑ NESMÍ SI ODPOROVAT (V PRAXI SI NĚKDY ODPORUJÍ)

POZN.: TERCIÁLNÍ ODVOZENOST NÁŠ PRÁVNÍ ŘÁD NEZNÁ

ODLIŠNÉ PRAMENY PRÁVA V JEDNOTLIVÝCH PRÁVNÍCH ODVĚTVÍCH

ROZHODNUTÍ PREZIDENTA (ÚSTAVNÍ PRÁVO)

PROBLEMATIKA A ROLE PRÁVNÍCH PRINCIPU (*DOBŘE MRÁVY*)

DEBOGAČNÍ NÁLEZY ÚS

předpis legislativní	Právní předpis <u>exekutivy</u>					předpis územní samosprávy	
Parlament ČR	Vláda ČR	Ministerstva a jiné ústřední správní úřady	Česká národní banka	Obce a kraje (v přenesené působnosti)	Prezident ČR	Obce	Kraj
ústavní zákony					některá rozhodnutí		
zákon	nařízení	vyhlášky	vyhlášky	nařízení	í obecné povahy (např.	<u>obecně závazné</u>	obecní závaz
zákon							

PRAVNÍ PRINCIPY (OBEČNE ZASADY PRÁVNÍ)

- NA ROZDÍL OD OBYČEJŮ JE VŠAK NENALÉZÁME VE SPOLEČNOSTI ALE V SAMOTNÉM SYSTÉMU PRÁVA
- NEJSOU KONKRÉTNÍ – MAJÍ VYŠŠÍ MÍRU ABSTRAKTNOSTI
 - MOHOU BÝT VÝJIMEČNĚ VYJÁDŘENY EXPLICITNĚ V PRÁVNÍM PŘEDPISU (OZ, ZÁK. PRÁCE, ZZVZ)
 - LZE JE Z PŘEDPISU DOVOZOVAT – Z Ú PLYNE PRÁVO NA PRÁCI
 - JSOU VYTVÁŘENY PRÁVNÍ TEORIÍ, OBVYKLE POCHÁZEJÍ UŽ OD DOBY ŘÍMSKÉHO PRÁV
- MAJÍ Z PODSTATY PŘEDEVŠÍM ARGUMENTAČNÍ CHARAKTER (JEJICH KONKRÉTNÍ OBSAH JE SOUČÁSTÍ ARGUMENTACE *AD HOC*)
- NAPŘ. PRÁVO NA SPRAVEDLIVÝ PROCES, PRESUMPCE NEVINY, PŘEDVÍDATELNOST ROZHODNUTÍ

Nálezy Ústavního soudu

Specializovaná česká soudní instituce, která stojí mimo systém obecných soudů a jejímž základním posláním je garantovat ústavnost právního řádu a poskytovat ochranu základních lidských práv fyzických a právnických osob.

ÚS může zrušit nálezem právní předpis nebo jeho část. Je možné rozlišovat závaznost vlastního výroku rozhodnutí a odůvodnění rozhodnutí.

-Rozhodnutí o zrušení zákonů pro rozpor s ústavním pořádkem-

- Ostatní nálezy nebo usnesení Ústavního soudu

Hierarchie pramenů práva

1) Ústava, ústavní zákony,

1a) právní principy

2) zákony, zákonná opatření Senátu PČR,

normativní smlouvy dle čl.10 Ústavy, nálezy ÚS

3) nařízení vlády

4) vyhlášky ministerstev a jiných správních úřadů

5) obecně závazné vyhlášky obcí a krajů

INTERNÍ INSTRUKCE

DRUHY : /DLE OKRUHU ZAVAZAN./ NORMATIVNÍ A
INDIVIDUÁLNÍ

ÚČEL : KONKRETIZACE ČINNOSTI, AKTY ŘÍZENÍ

KDO : NADŘÍZENÝ

ZMOCNĚNÍ : NETŘEBA SPEC. ZMOCNĚNÍ, PLY. Z ŘÍDÍCÍCH
PRAVOMOCÍ

FORMA : NENÍ TŘEBA PÍSEMNÉ FORMY

SOULAD : S OBECNĚ ZÁVAZ. PRÁVNÍMI AKTY

PODOBA : NEJČASTĚJŠÍ – INSTRUKCE, - USNESENÍ-
PŘÍKAZ, POKYN - ROZKAZ

/VLÁDNÍ USNESENÍ, POKYNY NADŘÍZENÉHO
V HOSPODÁŘSKÉ SFÉŘE NEBO VEŘEJNÉ SPRÁVĚ /
EXTERNÍ DŮSLEDKY INTERNÍCH NORMATIVNÍCH

Interní instrukce (akty) = zvláštním druhem
právních aktů:

- normativní
- individuální

Interní normativní akty - obecnější platnost

Ve smyslu právním nemají obecnou závaznost, a
proto **NEJSOU PRAMENEM PRÁVA**

Charakter

Nesmějí být v rozporu s právními předpisy.

Vnitřní normativní instrukce nezavazují osoby a jiné subjekty nepodřízené orgánu, který instrukci vydal.

Ale mají mnohé externí důsledky:

Mohou zavazovat i osoby, které nejsou v služebním nebo pracovněprávním vztahu (např. pacienty v zdravotnickém zařízení, studenty školy, cestující v dopravních prostředcích).

Naopak vnitropodnikové normativní instrukce těžko budou mít nějaké vnější dopady na subjekty mimo okruh řízení, podřízených.

Druhy interních normativních instrukcí

- 1) Pokyny = „návod“.
- 2) Řády = organizační struktura, (školní řád, pracovní či organizační řád, apod.)
- 3) Směrnice = upravují vztahy a chování jednotlivých prvků nebo jednotek v rámci firmy
- 4) Usnesení vlády
- 5) Rozkazy

PRIKLAD INT. NORMATIVNÍ INSTRUKCE

První odjezdy lodí při zahájení plavební sezóny v sobotu 19. dubna 2008

BYSTRC	10:30	10:45	10:45	a dále dle jízdního řádu
Kozí horka	10:36	10:51	10:51	
Sokolské koupaliště	10:43	10:58	10:58	
U kotvy	10:49	11:04	11:04	
Osada	10:53	11:08	11:08	
Rokle	10:58	11:13	11:13	
Cyklistická	příjezd	11:25	11:25	
Hrad Veveří		11:35	11:35	
Mečkov		příjezd	11:41	
Skály			11:45	
VEVERSKÁ BÍTÝŠKA			11:55	
VEVERSKÁ BÍTÝŠKA			12:05	a dále dle jízdního řádu
Skály			12:15	
Mečkov		odjezd	12:19	
Hrad Veveří		11:40	12:25	
Cyklistická	odjezd	11:50	12:35	
Rokle	11:15	12:00	12:45	
Osada	11:20	12:05	12:50	
U kotvy	11:25	12:10	12:55	
Sokolské koupaliště	11:32	12:17	13:02	
Kozí horka	11:39	12:24	13:09	
BYSTRC	11:45	12:30	13:15	

Právní obyčej

Zásadně je třeba naplnění dvou jeho základních znaků:

Usus longaevis – zaužívání nebo též kvalifikované či dlouhodobé užívání

Opinio iuris – povědomost o právním charakteru obyčeje

Stejný význam má užití výrazu „*consuetudo longa*“ tedy dlouhodobý zvyk.

Obdobné označení „*opinio necessitatis*,“ povědomí o závaznosti

nebo delší „*opinio iuris sive necessitatis*,“ povědomí o právním charakteru a závaznosti.

PRAMENY OBECNĚ
PRÁVNÍ OBYČEJE

ZÁVAZNOST ZA TĚCHTO PODMÍNEK:

- A) *EXISTENCE* OD NEPAMĚTI /OKAMŽIK OFICIÁLNÍ PAMĚTI 1189, VLÁDA RICHARDA I./
 - B) *NEPŘERUŠENOST TRVÁNÍ* (KONTINUITY)
 - C) *ROZUMNOST*
 - D) *PRVEK LOKALITY*
 - E) *URČITOST*
 - F) *VYNUITELNOST*
 - G) *POKOJNÝ UŽITEK* (UTILITY)
 - H) *SHODA* (SOULAD S JINÝMI OBYČEJI)
-

Prameny obecně

Precedent

Individuální právní akt **soudního** nebo správního orgánu, první rozhodnutí v dané věci.

Precedentní rozhodování /soudcovská tvorba práva/ je typické pro anglo-americkou právní rodinu, systém /kulturu/ práva.

Pravomoc k tvorbě precedentů mají soudci tzv. vyšších soudů

PRAMENY OBECNĚ

PRECEDENT

- PRINCIPY VYTVÁŘENÍ PRECEDENTŮ :
 - PRINCIP ZACHOVÁVÁNÍ PRECEDENTŮ,
STARE DECISIS
 - PRINCIP HLEDÁNÍ ROZDÍLŮ - ZÁKLADNÍ
METODOLOGICKÝ POSTUP (ARGUMENTACE
DISTINKCÍ)
-

PRÁVO ES A EU, POJEM AC

Právo ES (komunitární právo), budováno na principu subordinace členských států, je zde vlastnost přímého účinku a nadřazenosti při kolizi s nor. vnitrostátního práva

Právo EU (druhý a třetí pilíř), budováno na principu koordinace, tj. metoda mezivládní, schází prvek nadstátnosti

Acquis communautaire, veškeré normy a relevantní akty ES/EU současné i budoucí (ve formě návrhů), tj. charakterizuje dosaženou úroveň integrace

POVAHA PRÁVA ES

Už „jazyk“ zakládajících smluv se liší od běžných mezivládních dohod; zvláštní charakter potvrzen od rozsudku Van Gend en Loos (1962): Společenství „vytváří nový právní řád mezinárodního práva, v jehož prospěch státy, byť jen v přesně vymezených oblastech, omezily svá suverénní práva a jehož subjekty nejsou jen členské státy, ale i jejich příslušníci.“

A) vyplývá z **omezení suverenity** členských států, zakládající smlouvy obsahují prvek **supranacionality**, kterým se přenáší část suverénních práv států na nadnárodní entitu a dále **proporcionality**

B) je právním řádem **sui generis**, prolamuje tradiční bipartici práva vnitrostátního a mezinárodního; kumuluje prvky obou systémů a vytváří novou kvalitu

HIERARCHIZACE NOREM DLE STUPNĚ PRÁVNÍ SÍLY

Zřizovací smlouvy a akty je pozměňující a doplňující („ústava“ v materiálním smyslu); na stejné úrovni jsou **obecné zásady právní**

Další prameny, které musí být v souladu a nesmí jim odporovat:

některé mezinárodní smlouvy v kompetenci ES, akty sekundární legislativy, konstantní judikatura ESD

PRIMÁRNÍ PRÁVO ES

Zakládající (zřizovací) smlouvy a rovněž akty je revidující, včetně příloh, protokolů a prohlášení, zejm. tedy tři zakládající smlouvy a jednak akty je modifikující

Dle rozsudku ESD (ve věci Costa v. E.N.E.L.) jsou „**více než pouhými mezinárodními smlouvami**“ (**prvek supranacionality**)
Jako prvotní pramen práva jsou souborem norem originární povahy

SEKUNDÁRNÍ PRÁVO ES

Akty orgánů Společenství

Legislativa vydaná na základě ustanovení zřizovacích smluv

Nařízení (akt unifikace práva, povinně publikován v Úředním věstníku, účinnost dnem stanoveným jinak 20. den, publikace na vnitrostátní úrovni nepřípustná)

Směrnice (akt harmonizace práva, zavedena praxe publikace v Úředním věstníku, ne u všech direktiv nezbytná)

Rozhodnutí (akt individuální povahy, závazný pouze pro subjekty dotčené rozhodnutím, např. oblast ochrany hospodářské soutěže)

Doporučení a stanoviska (nezávazná)

Akty sui generis (též jako „innominátní akty“, např. usnesení, rezoluce Rady, sdělení Komise –tzv. Bílá kniha apod.)

Tvorba práva

Legislativní proces – PS

Zákonodár. iniciativa

- obecná rozprava

– zamítnutí/vrácení k
dopracování/

předání výborům

–výjimečně hlasování

Legislativní proces – druhé čtení v PS

- usnesení výborů,
obecná rozprava

- zamítnutí/vrácení výborům
- podrobná rozprava
- pozměňovací návrhy
- zamítnutí/vrácení výborům

LEGISLATIVNÍ – TŘETÍ ČTENÍ V PS

- oprava tiskových, technických, gramatických apod. chyb, úpravy z pozměňovacích návrhů či opakování druhého čtení
- hlasování o pozměňovacích návrzích
- hlasování o celku

*Děkuji za
pozornost*

